

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2950/2022
21.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Драгане Бољевић и Бранислава Босилковића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан Петровић, адвокат из ..., против туженог АД „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, чији је пуномоћник Светлана Стојковић Обрадовић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 531/22 од 09.05.2022. године, у седници одржаној дана 21.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 531/22 од 09.05.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 531/22 од 09.05.2022. године и пресуда Основног суда у Зрењанину П1 458/21 од 16.12.2021. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезе да му за период од 01.03.2018. године до 24.05.2018. године на име накнаде за исхрану у току рада исплати износ од 18.222,00 динара, а на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 5.781,00 динара, све са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате, као и захтев за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове поступка у износу од 35.148,40 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 531/22 од 09.05.2022. године, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Зрењанину П1 458/21 од 16.12.2021. године, којом је тужени обавезан да тужиоцу за период од 01.03.2018. године до 24.05.2018. године, на име накнаде за исхрану у току рада исплати износ од 18.222,00 динара, а на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 5.781,00 динара, све са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног

месечног износа до исплате, као и трошкове парничног поступка у износу од 49.758,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, ради уједначавања судске праксе у погледу примене Колективног уговора за акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд („Службени гласник Железница Србије“ од 24.05.2018. године), на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у даљем тексту: ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у спорном периоду од 01.03.2018. године до 24.05.2018. године, био запослен код туженог, а пре тога је био у радном односу код „Железнице Србије“ ад Београд, који је правни претходник туженог. У спорном периоду, тужени је на обрачун и исплату трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора примењивао нов Колективни уговор од 24.05.2018. године, који је ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у Службеном гласнику „Железнице Србије“, али који се на обрачун и исплату зараде и других примања запослених примењује почев од исплате зараде за март 2018. године. Вештачењем је утврђено да су у исплатним листама за тужиоца за март, април и мај 2018. године исказани износи накнаде трошкова за топли оброк и регрес за коришћење годишњег одмора, који су обрачунати и тужиоцу исплаћени у складу са Колективним уговором туженог од 24.05.2018. године. Судски вештак се изјаснио о висини разлике између износа накнада које би тужиоцу припадале на име ових трошкова, полазећи од параметара из Колективног уговора код послодавца претходника из 1995. године, односно 2000. године и износа који су тужиоцу исплаћени по том основу за март, април и мај 2018. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да се висина предметних накнада за спорни период не може утврдити применом Колективног уговора туженог из 2018. године, јер је Уставом Републике Србије, у члану 197, између осталог, забрањено повратно дејство општих аката, па не постоји могућност ретроактивне примене Колективног уговора туженог у периоду када он није био донет, а то је спорни период. Због тога су туженог обавезали да тужиоцу исплати разлику за оба вида накнаде, са припадајућом каматом.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбама члана 118. став 1. тачка 5. и 6. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора. Висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу (став 2).

На основу одредбе члана 105. став 3. Закона о раду, под зарадом у смислу става 1. тог члана, сматрају се сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тачка 4. и 5, 118. тачка 1. до 4, 119, 120. тачка 1. и 158. тог закона. Право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора предвиђено је у члану 118. став 1. тачка 5. и 6, па и примања по том основу спадају у зараду.

Колективни уговор за Акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд од 24.05.2018. године, у одредби члана 94, прописује накнаду трошкова за исхрану у току рада, а у одредби члана 95. накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Сагласно одредби члана 153, овај Колективни уговор је ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у Службеном гласнику „Железнице Србије“, а његове одредбе које се односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених, примењују се почев од зараде за март 2018. године.

У конкретном случају, тужиоцу је накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.03.2018. до 24.05.2018. године, исплаћена на основу Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, који је предвидео да се његове одредбе односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених почев од зараде за март 2018. године. Пошто се под зарадом сматра накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да је тужени, као послодавац, испунио своју законску обавезу према тужиоцу, као запосленом, па тужилац неосновано тражи исплату разлике између тих износа и износа који би му припадали на основу претходног Колективног уговора, који је био у примени код правног претходника туженог.

Врховни суд није прихватио становиште нижестепених судова да се висина накнаде која припада тужиоцу на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду није могла утврђивати применом Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, уз образложење да је у питању ретроактивна примена општег акта, која је супротна изричитој забрани из члана 197. Устава Републике Србије. Наиме, у условима централизоване уставне контроле у нашој земљи редовни судови не располажу овлашћење контроле уставности општих аката, јер је та контрола, сагласно одредбама члана 167. став 1. Устава, у искључивој надлежности Уставног суда. Редовни суд не може одбити да у парничном поступку примени неку одредбу општег правног акта, који је на правној снази онда када сумња да је та одредба неуставна, већ у таквој ситуацији може покренути поступак оцене њене уставности пред Уставним судом. У радном спору, суд је овлашћен да не примени Колективни уговор у случајевима прописаним одредбама члана 8-10. Закона о раду, који у овој парници не постоје.

С обзиром на то да тужилац свој тужбени захтев није засновао на чињеници да је Уставни суд својом одлуком утврдио неуставност одредбе члана 153. Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, донео одлуку као у ставу другом изреке.

Како је тужени успео у поступку по ревизији, на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају му трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору, због чега је одлучено као у ставу трећем изреке. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву. Туженом припада на име састава ревизије износ од 18.000,00 динара, на име судских такси на жалбу износ од 2.858,00 динара, ревизију износ од 5.716,16 динара и ревизијску одлуку износ од 8.574,40 динара, све према ТТ.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић